

Hivatkozott irodalom

- A. MOLNÁR FERENC 1974. *On the History of Word-final Vowels in the Permian Languages*. JATE, Szeged.
- A. MOLNÁR FERENC 1986. *Feze* (A Halotti Beszéd értelmezéséhez 2.). *Magyar Nyelv* 82: 169–190.
- A. MOLNÁR FERENC 1991. A két- és többszófajúság; a szófajváltás. In: TNyt. I. 553–583.
- A. MOLNÁR FERENC 1992. A két- és többszófajúság; a szófajváltás. In: TNyt. II/1. 911–928.
- A. MOLNÁR FERENC 1997. Jól értjük-e a Himnusz első sorait? *Élet és irodalom* 44/33 (08. 15.): 3.
- A. MOLNÁR FERENC, 1999. *Anyanyelv; vallás, művelődés*. Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, Kolozsvár.
- A. MOLNÁR FERENC 2000. *Két régi magyar ima az oltárszentségről. A Laskai Sorok és párhuzamos szövege a Thewrewk-kódexben*. Nyelvtudományi Értekezések 148. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- A. MOLNÁR FERENC 2005a. *Balassi-kommentárok*. Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattár. Kiadványok 6. Debreceni Egyetem, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Debrecen.
- A. MOLNÁR FERENC 2005b. *A legkorábbi magyar szövegelemek. Olvasat, értelmezés, magyarázatok, frazeológia*. ΑΓΘΑ XVII. – Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattár. Kiadványok 8. A Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara, Klasszika-filológiai Tanszék, Debrecen.
- A. MOLNÁR FERENC 2009. Luther Márton Kis kátéjának tízparancsolat-szövege a Kazinczy-kódexben. *Evangélikus Élet* 74/25 (06. 21.): 10.
- A. MOLNÁR FERENC – M. NAGY ILONA szerk. 2003. *Tanulmányok a magyar egyházi nyelv története köréből*. Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattár. Kiadványok 4. Debreceni Egyetem, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Debrecen.
- A. MOLNÁR FERENC – OSZLÁNSZKI ÉVA 2011. *Szenci Molnár Albert zsoldárainak szöveggyűjteményéről*. Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattár. Kiadványok 12. Debreceni Egyetem, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Debrecen.
- BENKŐ LORÁND 1980. *Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegelemei*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- PAIS DEZSŐ 1971. Életem, emlékeim. *Valóság* 1971/6: 32–46.
- PUSZTAI FERENC 2012. A. Molnár Ferenc 70 éves. *Magyar Nyelv* 108: 116–118.
- TNyt. = *A magyar nyelv történeti nyelvtana. I. A korai ómagyar kor és előzményei. II/1. A kései ómagyar kor. Morfematika. II/2. A kései ómagyar kor. Mondattan. Szöveggrammatika*. Főszerk. BENKŐ LORÁND. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991–1995.

KOROMPAY KLÁRA

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Gósy Mária 70 éves*

Egyetemista koromban, a Pesti Barnabás utcai épület második (vagy harmadik?) emeleti előadójába hetente egyszer egy fiatal, kedves, lendületes óraadó oktató (megbízott előadó) érkezett a Nyelvtudományi Intézetből, és olyan izgalmas dolgokat tanított, mint például mi történik az agyban, miközben a nyelvet használjuk, hogyan sajátítják el a gyerekek az anyanyelvet, avagy milyen modelljei vannak az olvasásnak. A terem mindig tele volt,

* Elhangzott a Társaság 2022. május 3-i ülésén.

az órák végén megtapsoltuk a tanárt, és a vizsga utáni jegybeírásakor irigykedtünk minden hallgatóra, akinek azt mondta, hogy érdemes lenne pszicholingvisztikával foglalkoznia. Ez az előadó Gósy Mária volt. Számos évfolyamtársammal beszélgettünk azóta az egyetemi emlékekről, és mindannyian azt mondták, hogy Máriának azért nagyon hálásak, mert a gyermeknevelési tanácsait, illetve a tőle tanult anyanyelv-elsajátítással kapcsolatos ismereteket a mai napig jól tudják használni a saját életükben, a gyermekeik nevelésében. Azt hiszem, egy egyetemi oktatónak ez lehet a legnagyobb ajándék.

A következő emlékem abból az időből van, amikor 2002-ben megürült több álláshely a Fonetikai Tanszéken, és Mária lett a tanszékvezető. A szintén üres tanársegédi álláshelyre több pályázatot vártak, ezért Mária felhívott, hogy a doktori tanulmányaimat éppen megkezdő doktori hallgatóként nem lenne-e kedvem nekem is pályázni. Mivel egészen más volt eredetileg a doktori témám, ráadásul várt egy ösztöndíj Olaszországban, hezitáltam és gondolkodási időt kértem. Amikor volt kedves tanáraimtól tanácsot kértem, hogy mit tegyek, azt mondták, hogy egy akkora tudóst, mint Gósy Mária, nem lehet visszautasítani. Ettől kezdve éjjel-nappal azon izgultam, hogy nehogymás kapja meg az állást, és alig vártam az állásinterjút. Az egyik legjobb dolog, ami történt velem, hogy végül én kerültem be a tanszékre, és beszédkutató lettem.

Merthogy Gósy Mária nagy tudós volt már akkor is, az általános és magyar fonetika, a beszédkutatás és a pszicholingvisztika nemzetközileg elismert kutatója. Pályája során számos témát kutatott a beszédtudományokon belül, amelyek közül többel elsőként foglalkozott magyar nyelven. Ilyenek voltak például a gyermekek beszédének akusztikai-fonetikai vizsgálatai, a spontán beszéd fonetikai és pszicholingvisztikai elemzése, a megakadásjelenségek a spontán beszédben, egyes beszédhangok, valamint koartikulációs jelenségek nyelvspecifikus elemzése, illetve a fonetikatörténet egyes kérdései. Külön kiemelendők a beszédpercepciós folyamatokkal, beszédészlelési zavarokkal kapcsolatos kutatásai, amelyek eredményeképpen egy országszerte (sőt, a határokon túl is) széles körben használt beszédpercepciós szűrőeljárást hozott létre, amit minden magyar logopédus ismer, a GMP-diagnosztikát. Szintén Mária nevéhez fűződik a nemzetközi szinten is különlegesenek számító, első magyar, fonetikai kutatásokra alkalmas beszélt nyelvi adatbázis, a BEA fejlesztésének elindítása, amelyen számos kutató végez méréseket, elemzéseket több mint egy évtizede. Mária volt az ötletadója és a névadója az ELTE Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszékén fejlesztett GABI gyermeknyelvi adatbázisnak is. Vezetésével kezdődött el a hallás alapú megakadásjelenségek gyűjtése és kategorizálása, amelynek eredménye „Nyelvbottlás”-korpusz néven jelent meg éveken keresztül a Beszédkutatás folyóirat számaiban.

Karrierjéből kiemelendő, hogy fiatalon, 1994-ben szerzett akadémiai doktori fokozatot, 1996-ban habilitált. Háromszor jelölték a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának. Tudományos osztályvezetője volt az MTA Nyelvtudományi Intézet Fonetikai Osztályának, és tanszékvezető egyetemi tanára (jelenleg professor emeritusa) az ELTE BTK Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszékének (korábban: Fonetikai Tanszék).

Lenyűgözően sok publikációja jelent meg: a Magyar Tudományos Művek Tárában jelenleg több mint 500 publikációja szerepel. Ezek közül 15 könyv, 34 külföldi folyóiratban megjelent cikk, független hivatkozásainak száma 3893, Hirsch-indexe 26. Mindez jól jelzi nemzetközi és hazai elismertségét. Publikációi között az oktatásban használt szöveggyűjtemény és kézikönyvek is vannak, ezzel egyetemista generációk tanulásához járult hozzá pszicholingvisztikából és fonetikából. Tudományos eredményeinek elismerése az is,

hogy számos hazai és nemzetközi pályázatot nyert el témavezetőként. Iskolateremtő tevékenységének köszönhetően új szakok alakultak az egyetemen (Nyelv- és beszédfejlesztő tanár MA, Beszédtudomány MA, Beszédtrener, beszédtanácsadó szakirányú továbbképzés), illetve az ő nevéhez fűződik az alkalmazott nyelvészeti doktori program elindítása is. Tanítványai közül mára többen elismert kutatók, akik a felsőoktatásban vagy akadémiai kutatóintézetekben dolgoznak.

A tudományos közéletben, tudományszervezésben is aktívan részt vesz már régóta. Több hazai és nemzetközi folyóiratnak a főszerkesztője vagy szerkesztőbizottsági tagja, számos hazai és nemzetközi konferencia meghívott és plenáris előadója, máskor konferenciák szervezője. Nemzetközi tudományos bizottságok és társaságok tisztségviselője volt vagy képviselője jelenleg is, kiemelendő ezek közül az International Society of Phonetic Sciences, amelynek alelnöke, illetve főtítkára jelenleg is. További tudományos és bizottsági tagságait lehetetlen felsorolni, a lista igen terjedelmes. Bizton állítható, hogy Mária munkájára, véleményére, ötleteire sokan és sokszor számítottak az MTA-n és a felsőoktatásban is.

Kiemelkedő munkásságát számos kitüntetéssel ismerték el: MTA Ifjúsági Díjjal, Kempelen Farkas Emlékéremmel, a Fül-Orr-Gége Szakmai Kollégium Audiológiai Szekciójának Békésy György Díjával, az OPAKFI Tudományos Egyesület Békésy György-díjával, Széchenyi Professzori Ösztöndíjjal, Brassai Emlékéremmel, Akadémiai Díjjal, Bárczi Gusztáv Emlékéremmel, Pro Neophilologia in Hungaria Érdeméremmel, Magyar Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetéssel, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Cziráky Antal-díjával, végül nemrégiben a legrangosabb hazai tudományos kitüntetéssel, a Széchenyi-díjjal.

Egy ilyen tudóssal nem volt mindig könnyű együtt dolgozni, hiszen hihetetlen munkabíráásával minket, kollégáit, tanítványait is folyamatos munkára ösztönzött. Sosem volt kérdés, hogy van-e kedvünk tanulmányt írni a következő Beszédkutatás kötetbe, avagy jelentkezni egy rangos fonetikai konferenciára. A kérdés az volt, hogy mivel jelentkezzünk, milyenné tanulmányt írunk. Így aztán mindig volt két-három cikk vagy előadás, amin párhuzamosan dolgoztunk. Azt hiszem, ez az egyik dolog, amiért a leginkább hálás lehetek/hálásak lehetünk neki. Hogy kialakította bennünk/bennem azt a belső vágyat, hogy folyamatosan kutassunk, írjunk, keressük a lehetőségeket az előadásra, szakmai munkára. Hogy igazán szeressük, amit csinálunk.

Kedves Mária! Reméljük, még sokáig inspirálsz minket a tudományos munkában, és mutatsz példát újabb nyelvész generációk számára. Isten éltesen sokáig!

BÓNA JUDIT

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Gerstner Károly 70 éves*

Örömmel fogadtam a Magyar Nyelvtudományi Társaság felkérését, hogy ünnepelünk közvetlen munkatársaként – ahogy ő mondta egyszer: „harcostársaként” – én tartsam ezt a születésnapit köszöntőt. Az ilyen alkalmakkor gyakran hangzik el: „Szinte hihetetlen,

* Elhangzott a Társaság 2022. április 26-i ülésén, Budapesten.